פסו • מי מחייבי מטמא לוכלי קדשים בטומאה לי לא: **לישתרי נמי טומאה לימורין** • דלא מיחייב כהו מטמא טומאה **ותנ"ל** דלסירי מטמא זרוק וכל זר לא יאכל קדש" (ויקרא כב): **פכדי** • לוכל לימורין בטומאה מהיכא מתרבי לחיובא: **מטומאה בשר** • דכתיב גבי לוכל בשר בטומאת הגוף "אשר לה" לרבות את הלימורין "וכעפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה" **שרפקי** (ה) • בשר לגי בשפה: **ג' מזבחות** • להזאת הדם לבל להקטרת לימורין לא היה שם מזבח: **מתני' מקום מבעשור** • לומר זה לשם פסח דכתיב בעשור לחדש הזה וגו' (שמות יב) • ושמון הזאה בתגודת לחוב גרסי': **ליגמ לאמר** • מפרש בגמרא: **גמ' לפשפרים** • ביקור שלא יהא בו מום מבקרין אותו כל ארבעה וכתיב הזה ה"נ דממעטי [פסח דורות וכל] שאר קרבנות: **פס לשנן כו'** • וכי היכי דלדורות בתמיד בני ביקור ה"ה ולא לפסח דורות: **ופסח דורות נמי כו'** • בגימטריא: **שיסו לל עבודות של הדם הזה הזה** • כל פסחי דורות הוקשו זה לזה ומיהו לענין מקום מבעשור אמרינן מהה" והלא "הזה" דגבי ביקור דרשי ליה למלתא אחריתא כדמפרש ולחוא: **אלא הזה** • דגבי ביקור למה לי: **לפטוטי פסח שני** • מביקור לרבעה ימים: **דטוטיפ** • דהוי יום אחד כמו פסח מצרים, וכי קא ממעטי, דסוסה ממעטי, והה" דגבי מקום "מבעשור" על כרחך לממעטי פסח דורות אחת, דהיינו למעוטי שני לא לאמרך דהא לאמרים מהאי "הזה" דגבי ביקור אמרינן מביקור לרבעה ימים וממקום בעשור דקרייהו משמעי מהאי קרא "למשמרם" משמע ביקור, ומקום, ולדך "הזה" ממעט פסח דורות ממקום בעשור, אבל מביקור לרבעה ימים לא ממעט ליה אם לא הפרישו מבעשור ובעשור שמיה אקרי מקום: **לגרי' לישור בן עזריה ורבי עקיבא.** בפ"ק דברכות גמר כאן בלילה הזה ונאמר להלן ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה כו': **ערל** • שמתו אחיו מחמת מילה: **בן נכר** • שנתגיירו מעצמו לאחיו שבשמים גרלה בעיני לא גרסינן גבי הדדי כל ערל וגו' כל בן נכר וגו' הכי נמי כו' אלא הכי גרסי' כל ערל לא יאכל בו הכי כו' אמר קרא ועבדת אלא בו למה לי בו המרת דם פסלת ואין המרת דם פוסלת בתרומה ולילמד מערל כו' ולא מעתה פושט ושכיר כו' דהא פושט ושכיר טלי' קרא יתירא הוא, דפושט ושכיר אוכל בפסח דפושט=זה קטי כסף קנין עולם וגרלע, ושכיר=זה עבד עברי הקטי קנין שנים ותרוייהו ישראל מעליא נינהו, ולכלי בפסח כדאמרינן ביבמות בהערל (דף מ) וקרא יתירא הוא ומיפקא לגזירה שוה נאמר "פושט ושכיר" בפסח ונאמר "פושט ושכיר" בתרומה כדמפרש ליה התם ולילדי דכתביה, כתב "בו" דיליה ולגשון הספרים לא ידענא מאי שיטתיה דקא מקני "בו המרת דם" גבי פושט ושכיר הא ישראל מעליא נינהו ועוד הא דרשה "מבו" דגבי "בן נכר" דרשינן לה בהערל (שם): **ומלתה אותו אז הבעלים יאכל בו** • ואי לא מל לא עבד ליה לאוכל פסח עד שימול לאוקמה דכתיב "אמול לו כל זכר ואז יקרב לעשותו": **כדרבה ס"ל ינפק** • בפ' הערל (דף עד) נאמר ממנו בפסח ונאמר בפסח לקח כאן ערל לאסור בפסח: **בפסחון** • במחיצות: **ותנא**

מי דאישתרי טומאת בשר אישתרי נמי טומאת אימורין **אי דילמא** מאי דאישתרי אישתרי, מאי דלא אישתרי לא אישתרי? **אמר רבא** מבדי טומאת אימורין מהיכא איתרבי, דכתיב בשר דכתיב "אשר לה" לרבות את האימורין: **כל היכא** דאיתיה לטומאת בשר איתיה לטומאת אימורין "כל היכא דליתיה לטומאת בשר ליתיה לטומאת אימורין **רבי** זירא אימורי פסח מצרים היכא אהדרינהו? אל אביי ומאן לימא לן דלא שויסקי עבוד, ועוד הא תנא רב יוסף **ג' מזבחות היו שם על המשקוף ועל שתי המזוזות** ותו מידי אחרינא לא הוה: **מתני' ימה** בין פסח מצרים לפסח דורות? **פסח מצרים** מקרו מבעשור, וטעון הזאה באגודת אזוב ועל המשקוף ועל שתי המזוזות, ונאכל בחפזון בלילה אחד **ופסח דורות** נוהג כל שבעה: **גמ'** מנא לן דכתיב "דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשור לחדש **הזה** ויקרו-זה מקרו מבעשור ואין פסח דורות מקרו מבעשור, **אלא מעתה** "והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום" לחדש **הזה** הכי נמי זה טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה ואין אחר טעון ביקור* **והתניא** שטעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה שנא' "תשמרו" להקריב לי במועדו ולהלן הוא אומר "והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר" מה קהלן טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה אף כאן טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה שאני התם דכתיב "תשמרו" ופסח דורות נמי דכתיב "ועבדת את העבודה הזאת בחדש הזה" שיהו כל עבודות חדש זה בה, **אלא הוא הזה** דמעוטי פסח שני דכתיב "אלא מעתה" דכתיב "ואכלו את הבשר בלילה הזה" ה"נ דזה נאכל בלילה ואין אחר נאכל בלילה? אמר קרא "ועבדת את העבודה" **אלא הזה** למה לי? *לכדר' אלעזר בן עזריה ור"ע **אלא מעתה** דכתיב "וכל ערל לא יאכל בו" יג"ה דבו אינו אוכל אבל אוכל בפסח דורות? אמר קרא "ועבדת" **אלא בו** למה לי? *"בו אינו אוכל אבל הוא אוכל במצה ומרור (*ובל) בן נכר לא יאכל בו" ה"נ דבו אינו אוכל אבל אוכל הוא פסח לדורות? אמר "קרא "ועבדת" **אלא בו** למה לי? *"בו המרת דם פוסלת ואין המרת דם פוסלת בתרומה *ואיצטריך למיכתב ערל ואיצטריך למכתב בן נכר *ראי כתב דרמנא ערל משום דמאים אבל בן נכר לא מאים אימא לא, צריכא, ואי אשמעינן בן נכר משום דאין לבו לשמים אבל ערל דלבו לשמים אימא לא, צריכא **אלא מעתה** "תושב ושכיר לא יאכל בו" הכי נמי דבו הוא אינו אוכל אבל אוכל הוא בפסח דורות? אמר קרא "ועבדת" **אלא בו** למה לי בו המרת דם פוסלת ואין המרת דם פוסלת בתרומה **אלא מעתה** "ומלתה אותו אז יאכל בו" ה"נ דבו אינו אוכל אבל אוכל בפסח דורות? אמר קרא "ועבדת" **אלא בו** ל"ל *"בו מילת זכריו ועבדיו מעכבת ואין מילת זכריו ועבדיו מעכבת בתרומה **אלא מעתה** דכתיב "ועצם לא ישברו בו" ה"נ דבו אינו שובר אבל שובר בפסח דורות? אמר קרא "ועבדת" **אלא בו** למה לי *"בו בכשר ולא בפסול **אלא מעתה** דכתיב "אל תאכלו ממנו נא" ממנו אי אתה אוכל אבל אתה אוכל נא בפסח דורות? אמר קרא "ועבדת" **אלא ממנו** למה לי? *"לכדרבה א"ר יצחק: ונאכל בחפזון וכו': מנא לן דאמר קרא "ואכלתם אותו בחפזון"-אותו נאכל בחפזון ואין אחר נאכל בחפזון: ופסח דורות נוהג כל שבעה (וכו'): אמאי קאי: אי לימא אפסח, *פסח כל שבעה מי איכא אלא**

למעוטי פסח שני דכתיב • דפסח דורות מרבינן מועבדת דליכא למימר דהזה דמקרא מבעשור נמי בא למעט פסח שני דלאן מקרו מבעשור ולא נמעט פסח דורות דהא לפסח שני לא לאיצטריך כיון דלא בני ביקור לא בני נמי שיהא מקרו מבעשור: **אבל** אתה שוכר בפסח דורות אמר קרא ועבדת • תימה לריב"ל אמאי לאיצטריך להכי ועבדת הא כיון דכתיב בפסח שני ועבדו לא שכרו בו כל שכן בראשון: **אותו** בחפזון ואין אחר בחפזון • קשה לריב"ל אמאי לא פריך ואימא אותו בחפזון ואין פסח שני נאכל בחפזון לאכל פסח דורות הכי נמי נאכל בחפזון מועבדת: (שייך לעמוד ב): **נאכל** בחפזון לילה אחד וה"ה לפסח דורות • ואם תאמר ל"ל אמאי מייתי כלל במתניתין כיון דשויס כזה ויש לומר דקנייה תנא דכתי למימרי ואמטו כל היום ופסח דורות טהא כל שבעה: **קודם**

בן בג בג אומר מניין לתמיד שטעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה שנא' "תשמרו" להקריב לי במועדו ולהלן הוא אומר "והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר" מה קהלן טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה אף כאן טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה שאני התם דכתיב "תשמרו" ופסח דורות נמי דכתיב "ועבדת את העבודה הזאת בחדש הזה" שיהו כל עבודות חדש זה בה, **אלא הוא הזה** דמעוטי פסח שני דכתיב "אלא מעתה" דכתיב "ואכלו את הבשר בלילה הזה" ה"נ דזה נאכל בלילה ואין אחר נאכל בלילה? אמר קרא "ועבדת את העבודה" **אלא הזה** למה לי? *לכדר' אלעזר בן עזריה ור"ע **אלא מעתה** דכתיב "וכל ערל לא יאכל בו" יג"ה דבו אינו אוכל אבל אוכל בפסח דורות? אמר קרא "ועבדת" **אלא בו** למה לי? *"בו אינו אוכל אבל הוא אוכל במצה ומרור (*ובל) בן נכר לא יאכל בו" ה"נ דבו אינו אוכל אבל אוכל הוא פסח לדורות? אמר "קרא "ועבדת" **אלא בו** למה לי? *"בו המרת דם פוסלת ואין המרת דם פוסלת בתרומה *ואיצטריך למיכתב ערל ואיצטריך למכתב בן נכר *ראי כתב דרמנא ערל משום דמאים אבל בן נכר לא מאים אימא לא, צריכא, ואי אשמעינן בן נכר משום דאין לבו לשמים אבל ערל דלבו לשמים אימא לא, צריכא **אלא מעתה** "תושב ושכיר לא יאכל בו" הכי נמי דבו הוא אינו אוכל אבל אוכל הוא בפסח דורות? אמר קרא "ועבדת" **אלא בו** למה לי בו המרת דם פוסלת ואין המרת דם פוסלת בתרומה **אלא מעתה** "ומלתה אותו אז יאכל בו" ה"נ דבו אינו אוכל אבל אוכל בפסח דורות? אמר קרא "ועבדת" **אלא בו** ל"ל *"בו מילת זכריו ועבדיו מעכבת ואין מילת זכריו ועבדיו מעכבת בתרומה **אלא מעתה** דכתיב "ועצם לא ישברו בו" ה"נ דבו אינו שובר אבל שובר בפסח דורות? אמר קרא "ועבדת" **אלא בו** למה לי *"בו בכשר ולא בפסול **אלא מעתה** דכתיב "אל תאכלו ממנו נא" ממנו אי אתה אוכל אבל אתה אוכל נא בפסח דורות? אמר קרא "ועבדת" **אלא ממנו** למה לי? *"לכדרבה א"ר יצחק: ונאכל בחפזון וכו': מנא לן דאמר קרא "ואכלתם אותו בחפזון"-אותו נאכל בחפזון ואין אחר נאכל בחפזון: ופסח דורות נוהג כל שבעה (וכו'): אמאי קאי: אי לימא אפסח, *פסח כל שבעה מי איכא אלא**

רבינו חננאל

דאישתרי טומאת בשר אישתרי נמי אימורין אי דילמא מאי דאישתרי אישתרי מאי דלא אישתרי לא אישתרי אמר רבא מבדי טומאת אימורין מהיכא איתרבי דכתיב בשר אשר לה לרבות את האימורין כל היכא דאיתיה לטומאת בשר איתיה לטומאת אימורין כל היכא דליתיה לטומאת בשר ליתיה לטומאת אימורין רבי זירא אימורי פסח מצרים היכא אהדרינהו אל אביי ומאן לימא לן דלא שויסקי עבוד ועוד הא תנא רב יוסף ג' מזבחות היו שם על המשקוף ועל שתי המזוזות ותו מידי אחרינא לא הוה מתני' ימה בין פסח מצרים לפסח דורות פסח מצרים מקרו מבעשור וטעון הזאה באגודת אזוב ועל המשקוף ועל שתי המזוזות ונאכל בחפזון בלילה אחד ופסח דורות נוהג כל שבעה גמ' מנא לן דכתיב אל כל עדת ישראל לאמר בעשור לחדש הזה ויקרו זה מקרו מבעשור ואין פסח דורות מקרו מבעשור אלא מעתה והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחדש הזה הכי נמי זה טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה ואין אחר טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה אף כאן טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה שאני התם דכתיב תשמרו ופסח דורות נמי דכתיב ועבדת את העבודה הזאת בחדש הזה שיהו כל עבודות חדש זה בה אלא הוא הזה דמעוטי פסח שני דכתיב אלא מעתה דכתיב ואכלו את הבשר בלילה הזה הכי נמי דבו אינו אוכל אבל אוכל בפסח דורות אמר קרא ועבדת אלא בו למה לי בו המרת דם פוסלת ואין המרת דם פוסלת בתרומה אלא מעתה דכתיב אל תאכלו ממנו נא ממנו אי אתה אוכל אבל אתה אוכל נא בפסח דורות אמר קרא ועבדת אלא ממנו למה לי לכדרבה א"ר יצחק ונאכל בחפזון וכו' מנא לן דאמר קרא ואכלתם אותו בחפזון אותו נאכל בחפזון ואין אחר נאכל בחפזון ופסח דורות נוהג כל שבעה כו' אמאי קאי אי לימא אפסח פסח כל שבעה מי איכא אלא

נוסח אחר

הגאון מאיר מלה "מה" (מאות "מ"ב) דאדנות "מקרו מבעשור" על פסח מצרים אינו נוהגת בפסח דורות

מהרש"א

דיקרא מדפסוק "הנה"

*** מדרש**

משא"ז מדיקא אלא דזה דאתקרו מבעשור ויקור ד' הוין ב' הלכות נפרדות לכן הבלטנו אותם ב- מהו כי רבוטו על "מקרו מבעשור" ד' ליה על פסח דורות ולכן בדברי הרש"ש

מהרש"א

"אלא מעתה" ש מתלקים בין פסח מצרים לפסח דורות על סמך מילת מעבר - דאם יש לדק" מי לכל ההלכות הבאות

[ניל סב]..... — דהשם תחת התשובה דדרשים "ומדרת" להבחות בין פסח מצרים לפסח דורות (אותו תשובה יכמות פח. זכמים כב: מי ניחנת כל זכמים כב: נוסחי לקמן קב דף כ) כל כן וביכמות פח. פוסמות ל"ס ס) = "ואב" מה דורשים ממילת המעבר

נוסחאות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה שויסקי. ל"ב נקודתין דף פ ע"ב:

[מגילת סתרים פרק] הלכות ט"ו פרכין דף יג: [מסמוס סמ:]

[מגילת סתרים פרק] הלכות ט"ו

[יכמות דף ס. ומ"ל]

[ניל כת:] קמן קב. יכמות פח.

[יכמות ד' כב]

[ניל פ.ומ"ל]

[נ"ל ס"ל יכמות פח. דף מה. ע"ש]

[ניל פח:]

[ניל פח:]

[ניל מסמ:]

[יכמות פח. ניל מסמ:]

[יכמות פח. זכמים כב: נוסחי לקמן קב דף כ) כל כן וביכמות פח. פוסמות ל"ס ס)

[ניל מ"ל]

[ניל מ"ל]

[ניל מ"ל]